

איפה ש"ס??

עליזה לביא

ידיעות אחרונות, 15/6/10

חבר הכנסת הרב חיים אמסלם פרסם ספר בשם "זרע ישראל". בספרו מוצגת עמדה הלכתית - המבוססת על דעות של גדולי ישראל - המציגה דרישות מקלות למועמד לגיור. אימוץ הגישה יאפשר גיור עשרות אלפי עולים וילדיהם. הרב אמסלם מוכיח שההלכה היהודית חיה בתוך עמה. וכי ניתן לאמץ נורמות המאפשרות לצרף לעם היהודי את מרבית העולים שעלו לישראל. כמקובל בספרות היהודית התורנית, לספר ניתנו הסכמות של רבנים מוכרים ובעלי שם. אולם, חרף זאת נתקל "זרע ישראל", בהתנגדות חריפה של המגזר החרדי-האשכנזי. ההתנגדות חרגה מויכוח הלכתי לגיטימי והגיעה לכדי מתקפה אישית חריפה, ששיאה כתב-גינוי חריף שפורסם ב"יתד נאמן" התוקף את הרב אמסלם. להשתלחות משמעות ברורה: מניעת הלגיטימיות של הצגת דעה הלכתית מקילה בענייני גיור.

הסיבות - לתפיסת ההלכה באופן מחמיר ולרצונה של קבוצה קיצונית מצומצמת של חרדים-אשכנזים להציג את השקפותיה כאילו הן בלבד מייצגות את היהדות הנאמנה ולאוכפן על המדינה כולה - הן עניין למאמר נפרד. לענייננו נאמר, כי הניסיון ההלכתי האמיץ והמבוסס, העשוי ליצור מהפכה של ממש, הוא זה העומד בפני מתקפת הדה - לגיטימציה, שהצלחתה תוביל לכישלון כולנו.

מחקרים אקדמיים נכתבו ויכתבו על תנועת ש"ס. התנועה שהפציעה לפני כשלושה עשורים ונדמתה בתחילת דרכה כניזונה מהצבעת מחאה חד-פעמית או לחילופין כגרורתה הספרדית של אגודת ישראל, צמחה והפכה לתנועה חברתית-דתית בעלת עוצמה פנימית המהווה חלק מהותי ממרקם הקולות של החברה הישראלית.

אולם, אירועים שונים לאורך השנים ממחישים, כי שנות הדור שחלפו מאז הגיחה ש"ס לעולם לא הספיקו להשריש את נחיתות הדעת שחשה הנהגת ש"ס כאשר היא נקלעת לעימות אפשרי עם החרדיות האשכנזית.

כך גם בסוגיית הגיור. המתייחסת לעולים, בעיקר ממדינות חבר העמים, וליכולת לגיורם. השלכות סוגיה זו צפויות להשפיע על דמותה של החברה הישראלית כולה. העלייה ממדינות חבר העמים הביאה לארץ מאות אלפי עולים שאינם יהודים על פי ההלכה. לרובם המכריע של עולים אלה סב או אב יהודי, אולם הזהות כיהודי נקבעת על פי האם ולא על פי האב ולכן לא ניתן להכיר בהם כיהודים.

הצורך בגיורם של עולים אלה אינו עניין לדתיים בלבד. עולים אלה רואים עצמם כיהודים, וכך רואה אותם גם החברה בישראל. הם איתנו, הם סביבנו, הם חלק מאיתנו. אי-השלמת קבלתם לעם היהודי בדרך של גיור עלולה ליצור כאן מצב דה-פקטו של שני עמים, על

כל ההשלכות הקשות שלו. מאז הגיע גל עלייה זה פעלה המדינה לאפשר את גיור העולים המעוניינים בכך. אולם, חלק נכבד ממאמצים אלה אבד נוכח העמדה ההלכתית הנוקשה שהובילו מנהיגי היהדות החרדית האשכנזית, ושעיקרה הצגת רף דרישות גבוה בפני המועמד לגיור. עמדה זו תקעה מקלות בגלגלי בתי הדין לגיור ובקרב גורמים נוספים שניסו לסייע. אחת התוצאות העגומות של עמדה זו היא ההצבעה ברגליים. עולים רבים נמנעים מהליך הגיור ומעדיפים להישאר במצבם הנוכחי.

ראשי ש"ס מודעים היטב לעובדה שמנהיגי הרוחני של ש"ס הרב עובדיה יוסף מחזיק אף הוא בגישה מקילה בנושא הגיור. ואם לא העמיקו בעמדת רבם, די להם בעיון בספרו של הרב אמסלם, בכדי למצוא את האסמכתאות הברורות המעידות על עמדתו החד-משמעית של רבם.

על ראשי ש"ס להחליט האם הם משפילים קומתם בפני תפיסת הפסיקה האשכנזית הקיצונית המתבדלת, הרואה רק את האינטרס המגזרי הצר שלה, או שמא הם אכן תנועה ישראלית חברתית הלוקחת אחריות לחברה כולה ומאמצת תפיסה הלכתית - לה שותף גם מנהיגם הרוחני – לקלוט לתוך העם היהודי את אותם מאות אלפי עולים ששורשיהם יהודיים ושבחרו לקשור את גורלם עימנו. זהו מבחנה הגדול של ש"ס. לטובת כולנו נקווה שהיא תעמוד בו.